

Jongeren krijgen gedurende hun ontwikkeling te maken met veel verleidingen die zij moeten weerstaan. Voor sommige jongeren geldt helaas dat zij een grotere kans hebben om de verkeerde weg te kiezen. Ze maken hun school niet af, raken werkloos, veroorzaken overlast en/of belanden in de criminaliteit.

DOOR Frank van Summeren

Alternatieve aanpakken blijken effectief

Werk ter voorkoming van jeugdcriminaliteit

Jeugdwerkloosheid is een groot probleem in Nederland. Inmiddels is ruim een half miljoen Nederlanders werkloos, ruim een kwart hiervan bestaat uit jongeren. De afgelopen jaren is door de economische crisis de jeugdwerkloosheid opgelopen naar vijftien procent. Ruim 100.000 jongeren tussen de 15 en 24 jaar hebben geen werk én zijn niet in het bezit van een startkwalificatie.

Deze groep jongeren dreigt de binding met de maatschappij te verliezen. Als zij langdurig langs de kant blijft staan zal deze groep niet alleen nu, maar ook in de toekomst afhankelijk zijn van publieke voorzieningen van de overheid. Daarnaast is de kans aanwezig dat een deel van deze jongeren in de criminaliteit terechtkomt. Uit onderzoek blijkt dat er een verband bestaat tussen voortijdig schoolverlaten, werkloosheid en criminaliteit. De categorie jongeren zonder werk en zonder startkwalificatie komt drie keer zo vaak in aanraking met de politie als degenen met een startkwalificatie en werk. Kortom: als de overheid de jeugdwerkloosheid nu niet aanpakt, krijgt zij hier straks de rekening voor gepresenteerd in de vorm van een verloren generatie.

Preventief

Om de werkloosheid onder jongeren aan te pakken en om te voorkomen dat jongeren verder afgeleiden, trekt het kabinet in 2013 50 miljoen euro uit. Van

deze 50 miljoen euro wordt de helft besteed om jongeren door te laten leren op het middelbaar beroepsonderwijs in een richting waarbij het perspectief op werk goed is, bijvoorbeeld de techniek. De andere helft gaat naar de begeleiding van jongeren naar werk. Arbeidsmarktregio's kunnen dit geld uitgeven aan startersbeurzen, om jongeren werkervaring te laten opdoen. Ook kan het geld besteed worden aan jongerenloketten, waar jongeren terecht kunnen voor advies over het vinden van werk of scholing. Uit de inspanningen van de overheid blijkt dat zij met name inzet op preventieve maatregelen om te voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie van school afkomen en hierdoor weinig kans maken op de arbeidsmarkt. De huidige problematiek vraagt echter om meer dan alleen preventieve maatregelen, aangezien met name in diverse grote steden, veel jongeren reeds zijn afgehaakt. Om deze jongeren weer terug de schoolbanken in te krijgen of toe te leiden naar werk is een andere aanpak noodzakelijk.

In dit artikel wordt ingegaan op een aantal projecten in het land, waar jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, een nieuwe kans wordt geboden om mee te doen in de maatschappij. Het achterliggende doel van deze projecten is het terugdringen van jeugdoverlast en -criminaliteit, die door (een deel van) deze jongeren wordt veroorzaakt.

Herstelling

Hoe krijg je jongeren met een crimineel verleden, met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en negatief gewoontegedrag aan de slag, in tijden van economische crisis? De provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam hebben het werkervaringsproject Stichting Herstelling in het leven geroepen, waar jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt de forten van de Stelling van Amsterdam opknappen. Stichting Herstelling biedt een voortraject naar een (vervolg)opleiding, een werkgever of een combinatie daarvan, maar is géén opleidingsinstituut. De jongeren die deelnemen aan

Kenmerken kwetsbare jongere

- Heeft geen of een lage startkwalificatie
- Heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt
- Beschikt over een strafblad of is bekend bij jeugdzorg
- Woont in een kansarme buurt of een onveilige woonomgeving
- Is afkomstig uit een gezin met een sociaal-economische achterstand
- Beschikt over gebrekkige sociale en communicatieve vaardigheden
- Vertoont gedragsproblemen door beperkingen en/of een gebrekkige opvoeding

ANP / Roos Koolle

Jongeren zonder werk en zonder startkwalificatie komen drie keer zo vaak in aanraking met de politie.

het project worden begeleid door een werkmeester. De werkmeester leert jongeren vaardigheden, biedt een luisterend oor en geeft ze indien nodig een duwtje in de juiste richting. Belangrijke aandachtspunten in de aanpak van stichting Herstelling zijn: op tijd komen, positieve werkhouding, leren samenwerken en leiding accepteren. De werkplaats is cruciaal in deze aanpak: het biedt structuur en vormt een lerende omgeving voor de jongeren. In deze omgeving moeten jongeren hun oude, vaak negatieve gedrag afleren en nieuwe vaardigheden opdoen.

Hillesluis

Hillesluis is een wijk in Rotterdam met een jonge leeftijdsopbouw, die te maken heeft met veel jeugdoverlast en criminaliteit. In 2001 werd de wijk aangemerkt als onveilige wijk, met een veiligheidsindex van 3.7 op een schaal van 10. Om de jeugdoverlast en het onveiligheidsgevoel onder bewoners in de wijk terug te dringen is de Stichting College Hillesluis gestart. Deze stichting biedt jongeren uit Hillesluis een programma van werk en trainingen, waarmee zij niet alleen een inkomen verdienen en aan hun cv bouwen, maar ook hun wijk verder helpen verbeteren door gebouwen in de wijk te renoveren en de buitenruimte te beheren, waardoor bewoners zien dat zij

zich in zetten voor hun buurt. Inmiddels is de objectieve en subjectieve veiligheid in de wijk sterk verbeterd, zo blijkt uit de veiligheidsmonitor van 2012.

Topaze

In het project Ervarend leren worden jongeren in de leeftijd vanaf zestien jaar met ernstige problematiek (tijdelijk) uit hun oude omgeving gehaald en gedurende een half jaar geplaatst op een boerderij waar ze gaan wonen en werken. Na het halve jaar op de boerderij volgt er nog een begeleiding van een half jaar aan de ouders, zodat zij na afloop van het traject de opvoeding/begeleiding van hun zoon of dochter weer over kunnen nemen. Het project wordt georganiseerd door Topaze, een hulpverleningsorganisatie die hulp biedt aan jongeren en ouders met problemen in de opvoeding, bijvoorbeeld door begeleiding aan gezinnen, opvoedcursussen aan ouders en projectplaatsingen op boerenbedrijven.

Het project heeft als doel om de gestagneerde ontwikkeling van de jongere weer op gang te brengen. Dit wordt gerealiseerd door een individueel en gefaseerd arbeidsproces waarbij de jongere leert ontdekken wat hij/zij zelf aan taken kan uitvoeren, zoals zelfstandig werken en samenwerken, plannen

en overleggen van taken, opdoen van een dagritme, verantwoordelijkheid nemen en dragen, initiatief nemen en zelfvertrouwen opdoen. Jongeren die in aanmerking komen voor het individuele project Ervarend leren op de boerderij kenmerken zich door ernstig externaliserend probleemgedrag dat vaak al langer speelt en waarbij eerdere hulp is mislukt. De jongere is dan ook vaak al bekend bij jeugdzorg en/of justitie. De problematiek van de jongere heeft zijn weerslag op het gezin, school/werk en de persoonlijke ontwikkeling. Ingrijpen is noodzakelijk om deze negatieve spiraal te doorbreken en delinquent gedrag te voorkomen.

Praktijklessen

De drie praktijkvoorbeelden laten zien dat een alternatieve aanpak noodzakelijk is om jongeren met problemen aan het werk te helpen. Wat werkt is afhankelijk van de doelgroep en haar problematiek. Zo is er door de Stichting Herstelling en de Stichting College Hillesluis gekozen voor een groepsaankpak, terwijl het project Ervarend leren op de boerderij van Topaze een individuele aanpak van de jongeren voorstaat.

Op de landelijke studiedag Jeugdcriminaliteit afgelopen januari zijn we in rondetafel sessies met professionals die

zich bezighouden met de aanpak van risicojongeren op zoek gegaan naar randvoorwaarden voor deze drie projecten. Wat maakt nu de kans op succes van deze projecten groter en wanneer moeten we op onze hoede zijn voor een mislukking van de aanpak? Kortom: wat hebben deze projecten gemeen wat hen succesvol maakt?

Integraal

De doelgroep die in aanmerking komt voor deze projecten kenmerkt zich door een complexe meervoudige problematiek. Zo is een deel van de Top 600 aanpak, bestaande uit gewelddadige veelplegers, geplaatst bij Stichting Herstelling. 89 procent van deze jongeren heeft te maken met psychiatrische problemen, vaak in combinatie met verslavingsproblematiek. Daarnaast heeft 65 procent van hen grote problemen op het gebied van inkomen, dagbesteding en/of huisvesting. Om een gedragsverandering van deze jongere te bewerkstelligen, volstaat het niet om slechts één of enkele problemen van de jongere aan te pakken, maar is een breed opgezet hulpverleningsstraject noodzakelijk waarin aandacht wordt

besteed aan alle leefgebieden van de jongere. Zo kan bijvoorbeeld naast het vinden van een zinvolle dagbesteding gewerkt worden aan stabilisatie van schulden, bestrijding van verslavingsproblematiek, het vinden van een woning en het creëren of herstellen van een sociaal netwerk.

Doortastend

Een andere succesfactor vormt het toepassen van drang en dwang om te voorkomen dat de jongere uitvalt. Zo heeft Stichting Herstelling, onderdeel van de Gemeentelijke Dienst Werk en Inkomen, de uitkering in eigen beheer. Dat maakt het mogelijk dat zij dit middel gebruikt als stok achter de deur.

De begeleiding van deze jongeren vergt veel verschillende capaciteiten van de betrokken professional. Hij moet allereerst over kennis en ervaring beschikken op diverse leefgebieden. Daarnaast moet hij over voldoende sociale vaardigheden beschikken en communicatief onderlegd zijn. Zo wordt van de professional verwacht om een vertrouwensrelatie met de jongere op te bouwen en tegelijkertijd doortastend op te treden wanneer

de situatie daarom vraagt. Zo moet hij 'nee' durven zeggen richting de jongere, heldere afspraken kunnen maken en grenzen durven stellen zodat diezelfde jongere ook weet waar hij/zij aan toe is in een bepaalde situatie.

Tot slot

Langdurige werkloosheid heeft een grote impact heeft op het leven van een jongere en brengt bovendien grote maatschappelijke kosten met zich mee. De drie praktijkvoorbeelden laten zien dat het ook anders kan. Deze projecten met een alternatieve aanpak hebben aangetoond een uitstekend middel te zijn in het begeleiden van kwetsbare jongeren naar werk en het oplossen van achterliggende problematiek. Bijkomend voordeel is dat deze aanpak kostenbesparend werkt, niet onbelangrijk in een omgeving waarin de druk op de beschikbare (financiële) middelen toeneemt. ■

Frank van Summeren is congres- en opleidingsmanager Jeugd en Veiligheid bij het Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid en organisator van de landelijke studiedag Jeugdcriminaliteit.

Advertentie

Zorg Welzijn Jaarcongres

Hét platform voor het hele sociale domein

10 September 2013 | Reehorst Ede

Hét Zorg Welzijn Jaarcongres

Tijdens het Zorg Welzijn Jaarcongres krijgt u de kans om in 1 dag alle praktische tips te krijgen die u nu nodig heeft om met deze dilemma's om te gaan. Bewandel het themapad naar keuze of volg een sessie van elk themapad om mogelijke oplossingen aangereikt te krijgen hoe u met al deze dilemma's om kunt gaan.

Verschillende themapaden komen aan bod

Uniek aan deze dag is dat u verschillende themapaden kunt bewandelen om zo in contact te komen met andere professionals en oplossingen voor verschillende dilemma's kunt opdoen.

Grijp dan ook deze kans om antwoorden te krijgen op vragen waar u al jaren mee worstelt en schrijf u nu in voor hét

De themapaden:

- Beroep doen op informele zorg
- Zelfredzaamheid aanboren
- Samenwerking versterken
- Sociale domein in transitie

Mindmap themapaden

Bekijk op onze website de mindmap van het congres en de verschillende te bewandelen themapaden

www.reedbusinessevents.nl/ZWjaarcongres